UKD 667.52:53.082:001.4.

FARBY GRAFICZNE	NORMA BRANŻOWA Słownictwo farb graficznych **Przyrządy pomiarowo-kontrolne**	BN-71 7460-03 Arkusz 7 Grupa katalogowa XVII 96

Glossary of printing inks Meter control devices	Vocabulaire des encres d'imprimerie Dispositifs de mesure et de contrôle	Глосарый печатных красок Измерительно контрольные приборы

(1) fluometr płytkowy - przyrząd, który służy do pomiaru wskaźnika rozlewu farb. Głównym elementem przyrządu jest komplet płytek pomiarowych, składający się z dolnej płytki z zagłębieniem, górnej wyskalowanej i obciążającej. Zasada oznaczania wskaźnika rozlewu polega na pomiarze promienia plamy określonej objętości badanej farby umieszczonej między płytkami pomiarowymi pod obciążeniem lub bez w stałej temperaturze.

Stosowany do farb półciekłych i mazistych.

(2) grindometr - przyrząd, który służy do pomiaru wielkości utarcia farb. Przyrząd składa się z płaskiej stalowej płytki, na powierzchni której znajduje się jedno lub więcej zagłębień o zmieniającej się klinowo głębokości i noża zbierającego. Zasada oznaczania polega na rozprowadzeniu farby wzdłuż zagłębienia klinowego nożem zbierającym i odczytaniu na skali przyrządu w miejscu, gdzie występują rysy, wielkości utarcia w mikrometrach.

Stosowany do wszystkich farb.

(3) inkometr - przyrząd, który służy do pomiaru spójności. Głównymi elementami przyrządu są dwa stykające się ze sobą walce, jeden z nich jest napędzany, drugi osadzony w obrębie swobodnej kołyski wykonującej ruchy wahadłowe dookoła osi cylindra napędzanego. Zasada oznaczania polega na pomiarze w sposób ciągły siły niezbędnej do rozerwania warstwy farby o określonej grubości przy stałej szybkości i temperaturze.

Stosowany do farb typograficznych i offsetowych.

(4) kolorymetr trójbodźcowy - przyrząd do pomiaru barwy oraz współczynnika luminancji powierzchni odbijających światło. Głównym elementem przyrządu jest czujnik pomiarowy, w którym znajduje się żarówka oświetlająca badaną próbkę, krotnik fotoelektryczny i filtry korekcyjne szklane oraz zespół zasilająco-pomiarowy. Zasada oznaczania polega na pomiarze wielkości X, Y, Z przy użyciu filtrów oraz współczynnika luminancji.

Stosowany do pomiaru barwy farb, których współczynnik luminancji jest większy od 0,01.

(5) kubek wypływowy typu Forda - lepkościomierz, którego głównym elementem jest metalowy zbiornik o dnie stożkowym, zakończony kalibrowanym otworem wypływowym. W zależności od czasu wypływu badanej cieczy stosuje się kubki o różnych średnicach otworów wypływowych. Zasada oznaczania lepkości polega na pomiarze czasu wypływu określonej objętości badanej cieczy przez otwór wypływowy kubka.

Stosowany do oznaczania lepkości ciekłych farb, spoiw, pokostów i rozcieńczalników, w sekundach.

(6) lepkościomierz - przyrząd do pomiaru lepkości.

(7) lepkościomierz Couette'a - lepkościomierz rotacyjny, zbudowany z dwóch współosiowych cylindrów, zewnętrznego napędzanego i wewnętrznego nieruchomego, zawieszonego na metalowej strunie. Zasada oznaczania lepkości polega na pomiarze momentu skręcającego struny, który powstaje w wyniku ruchu farby powodującej odchylenie cylindra wewnętrznego.

Stosowany do pomiaru lepkości dynamicznej głównie farb tiksotropowych, w niutonosekundach na metr kwadratowy.

(8) lepkościomierz Englera - lepkościomierz, którego głównym elementem jest zbiornik mosiężny o dnie wypukłym zakończonym kapilarą, umieszczony w płaszczu wodnym, wyposażonym w elektryczny element grzejny oraz mieszadło. Zasada oznaczania lepkości polega na pomiarze czasu wypływu przez kapilarę określonej objętości badanej cieczy w stosunku do czasu wypływu tej samej objętości wody destylowanej.

Stosowany do pomiaru lepkości względnej farb i pokostów ciekłych oraz rozcieńczalników, w stopniach Englera.

(9) lepkościomierz Ferranti-Shirleya - lepkościomierz rotacyjny, który składa się z płaskiej, nieruchomej płytki i stożka o kącie rozwartym wykonującego ruch obrotowy. Zasada oznaczania lepkości polega na pomiarze momentu skręcającego wy-

Centralne Laboratorium Poligraficzne
Ustanowiona przez Dyrektora Zjednoczenia Przemysłu Poligraficznego dnia 20 listopada 1971 r.
jako norma obowiązująca w zakresie używania pojęć od dnia 1 lipca 1972 r.
(Mon. Pol. nr 12/1972 poz. 86)

WYDAWNICTWA NORMALIZACYJNE Druk. Wyd. Norm. W-wa Ark. wyd. 0,50 Nakł. 1400 + 50 Zam. 721/72 Cena zł 2,40

wołanego oporem, jaki stawia stożek podczas obrotu w badanej cieczy.

Stosowany do pomiaru lepkości dynamicznej farb półciekłych i mazistych, w niutonosekundach na metr kwadratowy.

(10) lepkościomierz Höpplera typu BH - lepkościomierz, którego głównymi elementami są rura szklana z kresami pomiarowymi, umieszczona w płaszczu wodnym podłączonym do ultratermostatu oraz komplet kulek. Zasada oznaczania lepkości polega na pomiarze czasu opadania kulki w rurze napełnionej badaną cieczą.

Stosowany do pomiaru lepkości dynamicznej pokostów przezroczystych, w niutonosekundach na metr kwadratowy.

(11) lepkościomierz prętowy - lepkościomierz, którego głównymi elementami są metalowy pręt i tuleja. Zasada oznaczania lepkości polega na pomiarze czasu opadania pręta, pokonującego na określonej drodze opór stawiany przez farbę znajdującą się między prętem a tuleją.

Stosowany do oznaczania lepkości dynamicznej farb oraz pokostów półciekłych i mazistych, w niutonosekundach na metr kwadratowy.

(12) mikrowolumetr - przyrząd, który służy do odmierzania określonej objętości farby, składający się z tulei zawierającej zbiornik na farbę, nakrętki z otworem i śruby mikrometrycznej. Odmierzenie określonej objętości farby polega na napełnieniu zbiornika, ustawieniu śruby mikrometrycznej w położeniu zerowym, a następnie wydaleniu żądanej objętości farby.

Stosowany do farb półciekłych i mazistych.

(13) optimetr - przyrząd, który służy do pomiaru liniowych wymiarów cząstek pigmentów. Głównym elementem przyrządu jest czujnik połączony mechanicznie z ruchomym lustrem, które wchodzi w skład układu optycznego. Zasada oznaczania polega na pomiarze odległości między stolikiem pomiarowym z badanym preparatem a czujnikiem, przy czym zmiana odległości powoduje wychylenie lustra. Wielkość wychylenia odczytywana jest na skali przyrządu w manometrach.

Stosowany do farb ciekłych i półciekłych.

(14) połyskomierz - przyrząd, który służy do pomiaru połysku powłok farb. Głównymi elementami przyrządu są oświetlacz i fotodioda germanowa połączona mechanicznie ze skalami kątowymi, które pozwalają na oznaczanie połysku przy różnych kątach. Zasada oznaczania polega na pomiarze natężenia światła odbitego od badanej powłoki farby.

Stosowany do wszystkich farb.

(15) przyrząd do oznaczania drukowności typu IGT - przyrząd, który składa się z cylindrycznej formy drukującej stykającej się z elementem dociskowym w kształcie wycinka kołowego, obciążnika połączonego z elementem dociskowym oraz walców rozcierających. Spadek obciążnika powoduje ruch przyspieszony elementu dociskowego i przeniesienie farby z formy drukującej na wykrój papieru zamocowany na powierzchni elementu dociskowego. Zwiększoną prędkość druku otrzymuje się przez zastosowanie dodatkowego obciążnika. Ciśnienie drukowania jest regulowane za pomocą sprężyny dociskającej formę drukującą do elementu dociskowego. Odmianami ww. przyrządu są przyrządy typu FOGRA i typu PFD, różniące się głównie kształtem elementu dociskowego, rodzajem napędu i szybkością druku.

Stosowany do farb typograficznych i offsetowych.

(16) przyrząd do badania intensywności pylenia - przyrząd, który składa się z kilku stykających się ze sobą walców rozprowadzających farbę, szalki z układem dźwigni dociskowej i płytek dociskających. Zasada pomiaru polega na utworzeniu w przyrządzie warunków zbliżonych do pracy maszyny drukarskiej, a następnie na wizualnej ocenie intensywności napylenia papieru umieszczonego w określonej odległości od walców rozprowadzających farbę.

Stosowany do farb półciekłych i mazistych.

(17) przyrząd do badania ścieralności powłok farb na podłożach nieprzezroczystych i przezroczystych - przyrząd, którego głównymi elementami są dwie tarcze metalowe o różnych średnicach służące do zamocowywania badanej powłoki i materiału ścierającego. Zasada pomiaru polega na ścieraniu powłoki farby materiałem ścierającym za pomocą tarcz zamocowanych mimośrodowo i obracających się z tą samą prędkością kątową, w określonych warunkach obciążenia i liczby obrotów.

Stosowany do wszystkich farb.

(18) przyrząd do badania ścieralności powłok farb na podłożach przezroczystych - przyrząd, którego głównymi elementami są: urządzenie ścierające, składające się z dwóch tarcz ściernych zamocowanych w płaszczyźnie prostopadłej do tarczy z nałożoną powłoką, oraz zespół naświetlaczy i fotooporów współpracujących z miernikiem. Zasada oznaczania polega na ścieraniu powłoki za pomocą tarcz ściernych i pomiarze zmian oporności fotoelementów spowodowanych zmianą natężenia światła przechodzącego przez ścierną powłokę.

Stosowany do farb na podłoża przezroczyste.

(19) przyrząd Mullera - przyrząd, który służy do pomiaru tekstury pigmentów w spoiwie. Głównymi elementami przyrządu są dwie tarcze szklane, z których dolna wykonuje ruch obrotowy, a górna jest nieruchoma. Zasada pomiaru tekstury pigmentów polega na określeniu liczby obrotów niezbędnych do otrzymania wymaganego utarcia.

Stosowany do farb półciekłych i mazistych.

(20) przyrząd do oznaczania długości nitki - przyrząd, którego głównym elementem jest czujnik pomiarowy. Zasada oznaczania polega na zanurzeniu w badanej farbie na określoną głębokość czujnika, a następnie podnoszeniu go z określoną prędkością do momentu urwania się nitki farby i

odczytaniu wyniku w milimetrach na skali przyrządu.

Stosowany do farb półciekłych i mazistych.

(21) przyrząd do oznaczania czasu utrwalania się - przyrząd, którego głównymi elementami są dwa stykające się ze sobą walce, dolny metalowy walec o powierzchni rowkowanej jest napędzany, górny nieruchomy pokryty gumą. Zasada oznaczania polega na docisku między obracającymi się walcami odbitki badanej farby z nałożonym wykrojem czystego podłoża i otrzymaniu na nim zanikającego śladu farby.

Stosowany do farb półciekłych i mazistych.

(22) przyrząd do oznaczania obracania się farby w kałamarzu - przyrząd, którego głównymi elementami są walec farbowy i płytka pomiarowa. Zasada oznaczania polega na pomiarze odchylenia płytki zanurzonej w badanej farbie, po wprowadzeniu jej w ruch za pomocą walca, odchylenie płytki odczytane na skali przyrządu w stopniach jest miarą intensywności obracania się farby w kałamarzu.

Stosowany do farb typograficznych i offsetowych.

(23) przyrząd do oznaczania zawartości wody - przyrząd, którego głównym elementem jest metalowe naczynie ciśnieniowe połączone z manometrem rtęciowym. Zasada oznaczania zawartości wody polega na pomiarze ciśnienia acetylenu, wydzielonego podczas reakcji między karbidem i wodą zawartą w farbie.

Stosowany do wszystkich farb.

(24) przyrząd do pomiaru właściwości adhezyjno-kohezyjnych - przyrząd, którego głównymi elementami są czujnik pomiarowy z układem dwóch płytek pomiarowych oraz miernik adhezji i kohezji. Zasada oznaczania polega na pomiarze czasu w sekundach niezbędnego do rozerwania warstwy farby umieszczonej między dwiema równoległymi płytkami czujnika, przy ustalonej przyłożonej wartości siły rozrywającej.

Stosowany do farb półciekłych i mazistych.

(25) urządzenie do porównywania barw - urządzenie, które służy do wizualnej, porównawczej oceny barwy. Głównym elementem urządzenia jest rzutnik, w którym znajduje się źródło znormalizowanego światła, oraz stolik do umieszczania próbek, umożliwiający ich obserwację pod określonym kątem. Zasada oznaczania polega na porównywaniu badanej barwy z wzorcem.

Stosowane do wszystkich farb.

(26) przyrząd do sporządzania odbitek z farb ciekłych - przyrząd, którego głównym elementem jest pręt metalowy z nawiniętym drutem miedzianym, w zależności od średnicy drutu otrzymuje się odbitki o określonej grubości warstwy farby.

(27) przyrząd do sporządzania odbitek z farb półciekłych i mazistych - przyrząd, który składa się ze stolika wykonującego ruch posuwisto-zwrotny, tulei metalowej, pokrytej masą sprężysto-elastyczną, uchwytu do tulei, przystawki i pomocniczej płyty chromowanej. Żądaną grubość warstwy farby na odbitce otrzymuje się przez naniesienie określonej ilości farby na podłoże o określonej powierzchni.

(28) spektrofotometr - przyrząd, który służy do pomiaru intensywności promieniowania. Głównymi elementami przyrządu są: monochromator, odbiornik promieniowania, wzorcowe źródło światła oraz przystawka odbiciowa. Zasada oznaczania barwy polega na wyznaczeniu monochromatycznego współczynnika luminancji lub współczynnika przepuszczania, a następnie obliczeniu współrzędnych trójchromatycznych barwy zgodnie z systemem XYZ.

Stosowany do wszystkich farb.

(29) urządzenie do oceny kryjącej grubości warstwy farby - urządzenie, które składa się z kontrastu czarno-białego i ramki przysłonowej. Ocena kryjącej grubości warstwy farby naniesionej na płytkę szklaną polega na określeniu położenia, w którym niewidoczny jest czarno-biały kontrast, wynik w mikrometrach odczytuje się na skali płytki.

Stosowane do wszystkich farb.

(30) urządzenie do otrzymywania warstwy farby o zmieniającej się klinowo grubości - urządzenie, które składa się z płytki szklanej z wycechowaną skalą, listew klinowych i noża rozprowadzającego umieszczonego w suwaku. Otrzymanie warstwy farby o klinowo zmieniającej się grubości polega na rozprowadzeniu na płytce określonej objętości farby za pomocą noża rozprowadzającego.

Stosowane do wszystkich farb.

(31) urządzenie do wykonywania odbitek irysowych - urządzenie, które składa się płytki do odbitek i maskownicy. Wykonanie odbitki irysowej polega na rozprowadzeniu za pomocą wałka określonej ilości farby na płytce, nałożeniu na nią maskownicy, po czym usunięciu farby z odsłoniętej powierzchni płytki, następnie zdjęciu maskownicy, rozprowadzeniu pozostałej farby na całej powierzchni płytki i przeniesieniu jej z wałka na podłoże.

Stosowane do farb typograficznych i offsetowych.

K O N I E C